

Μονόλογος ευαισθήτου ανδρός (Εμμανουήλ Ροΐδης)

Μεγάλη δυστυχία είναι να έχει κανείς πολύ καλήν καρδίαν. Το ηξεύρω εκ πείρας, διότι μ' έκαμεν ο Θεός πάρα πολύ ευαίσθητον. Δεν ημπορώ να δω άνθρωπον να πάσχη και να κλαίει, χωρίς να γίνουν τα νεύρα μου άνω κάτω, ούτε να εννοήσω πως κατορθώνουν άλλοι να παρευρίσκωνται εις λυπηρά θεάματα. Αν τύχη ν' αποθάνη γνώριμός των, τρέχουν εις την κηδείαν, ακόμη και αν χιονίζει. Αλλ' εγώ δεν ημπορώ να ιδώ αποθαμένον άνθρωπον όπου εγνώρισα ζωντανόν, χωρίς να με ταραξή η σκέψις ότι κι εγώ θ' αποθάνω.

Έπειτα αν οι συγγενείς του εφάινοντο φρόνιμοι και παρηγορημένοι, τούτο θα μ' επείραζε, διότι δεν αγαπώ τους εγωιστάς. Αν πάλιν έκλαιαν και εθρήνουν, το θέαμα θα μου έκοπτε την όρεξιν η θα χαλούσε την χώνεψίν μου. Το στομάχι μου είναι κι εκείνο ευαίσθητο και δυό πράγματα δεν ημπορεί να χωνέψη, τον αστακόν και τας συγκινήσεις. Τας συγκινήσεις εύκολον είναι να τας αποφύγω, να μην τρώγω όμως αστακόν θα ήτο θυσία τόσον μεγάλη, ώστε μου συμβαίνει πολλές φορές να ξεχάσω πως είμαι βαρυστόμαχος και να θυμηθώ ότι πρέπει κανείς να συγχωρά εις όσους αγαπά τα ελαττώματά των.

Άλλο πράγμα όπου δεν ημπορώ να καταλάβω είναι να υπάρχουν άνθρωποι τόσον σκληρόκαρδοι, ώστε να δέχωνται να παρασταθούν φίλοι των εις μονομαχίαν. Αλλ' εγώ είμαι ευαίσθητος, και μόνη η ιδέα ότι ημπορεί ο φίλος μου ή ο αντίπαλός του να πάθη, με κάμει να ανατριχιάζω. Προ πάντων όταν συλλογίζομαι, ότι την ημέραν της μονομαχίας πρέπει να σηκωθώ εις τας επτά, ας είναι καιρός άσχημος, να χασομερέψω εις τρεχάματα, συνεντεύξεις και συντάξεις πρωτοκόλλων, και ίσως να πληρώσω και αμαξιάτικα με κίνδυνο να τα χάσω, αν τύχη, Θεός φυλάξοι, ο φίλος μου να σκοτωθή ...

Μεγάλη πρέπει να είναι η αναισθησία και εκείνων όπου δανείζουν εις τους φίλους των χρήματα, χωρίς να συλλογισθούν ότι ενδέχεται να μη δυνηθή να τα αποδώση εις την προθεσμίαν, να τους εντρέπεται και να τους αποφεύγη. Τούτο ημπορεί να φανή μικρόν κακόν εις όσους δεν έχουν καρδίαν, αλλ' η ιδική μου θα ερραγίζετο, αν παλαιός μου φίλος, μ' απαντούσεν εις τον δρόμον και εκαμώνετο πως δεν με είδεν. Αυτός είναι ο λόγος που μ' έκανε να πάρω την απόφασιν να μη δανείσω

ποτέ εις φίλον μου εκατό δραχμάς, έστω και αν πρόκειται να σωθή με αυτάς η τιμή και η ζωή του. Παρά να των ιδώ αχάριστον, καλύτερα να τον κλάψω αποθαμένον, αφού μάλιστα θα μ' εμπόδιζεν η ευαισθησία μου να υπάγω εις την κηδείαν του...

Άλλη σκληρότης και κουταμάρα είναι εκείνων όπου δίδουν ελεημοσύνη εις τους πτωχούς, χωρίς να συλλογισθούν ότι αν μεν είναι ο ελεούμενος ικανός να εργασθή, ενθαρρύνουν την οκνηρίαν του, αν δε τύχη χωλός, στραβός, κουλοχέρης ή λωβιασμένος, το ψωμί που του δίδουν προμακραίνει ζωήν αθλίαν και βσανισμένην. Τούτο δεν το λέγω εγώ, το λέγουν οι μεγάλοι φιλόσοφοι, ο Σπένσερ και ο Δαρβίνος, που απέδειξαν πόσον απάνθρωπα είναι τα λεγόμενα φιλανθρωπικά καταστήματα, τα άσυλα των ανιάτων, τα γηροκομεία και τα λεπροκομεία. Εσημάδεψα εις τα βιβλία των τα μέρη όπου το λέγουν, και τα δείχνω εις όσους έχουν την αδιακρισίαν να μου ζητούν χρήματα, διά να εμποδίσουν ν' αποθάνουν με την ησυχίαν των δυστυχησμένα πλάσματα, που θα ήτο δι' αυτά ο θάνατος ευεργεσία.

Προ μερικών μηνών μου έστειλεν ο αγιοχώματος μητροπολίτης Γερμανός μίαν επιτροπήν να μου ζητήση να συνεισφέρω, ως μεγάλος κτηματίας, διά να συστηθή εις κάθε τμήμα των Αθηνών ένα «λαϊκόν μαγειρείον», όπου θα ευρίσκαν οι πτωχοί άνθρωποι με μόνον δεκαπέντε λεπτά ένα φλυτζάνι ζουμί κι ένα κομμάτι κρέας. Αν ήμουν άκαρδος καθώς και οι άλλοι, θα έδιδα κι εγώ τας είκοσι δραχμάς μου χωρίς δυσκολίαν. Η ευαισθησία μου όμως δεν μου συγχωρεί ούτε καν να συλλογισθώ ότι τρέφονται εις το πλάγι μου δυστυχείς άνθρωποι με νερόζουμο και κοιλιές, ενώ τρώγω εγώ μπαρμπούνια και φιλέτο.

Τρανή απόδειξις της υπερβολικής μου ευαισθησίας είναι και ο τρόπος οπού υπανδρεύθη. Όταν επλησίασαν να με πλακώσουν τα γεράματα, να με κουράζουν οι διασκεδάσεις και να μ' ενοχλούν οι ρευματισμοί, αισθάνθηκα την ανάγκην να έχω ένα σπιτικόν και μίαν γυναίκα δική μου να με περιποιηται. Καθώς πας άλλος, αγαπώ κι εγώ τις εύμορφες και πλούσιος καθώς είμαι, εύκολον ήτο να εύρω ένα νόστιμο κορίτσι, αν δεν εζητούσα προίκα. Άλλος εις την θέσιν μου θα το έκαμνεν, αλλ' εγώ συλλογίσθηκα πόσον θα εβασάνιζε την ευαισθησίαν μου αν υπανδρευόμην εύμορφην πτωχοκόρην, η ιδέα ότι μ' επήρεν όχι διά τα ευγενή μου, αλλά διά τα επτά μου σπίτια. Παρά ταύτην την ανυπόφορην επροτίμησα να θυσιασθώ και να πάρω πλούσιαν ασχημομούραν. Η ευγένεια της ψυχής μου είναι τόση, ώστε η μεγάλη της μύτη και τα ψεύτικά της δόντια δεν με εμπόδισαν, όχι μόνον να φέρωμαι καλά μαζί της, αλλά και να την αγαπώ, περισσότερον ίσως απ'

ότι πρέπει.

Ως απόδειξιν της αγάπης μου αρκεί να αναφέρω πως, όταν έτυχε πέρυσι ν αρρωστήση δεν κατόρθωσα ποτέ να την βλέπω να υποφέρει. Ο βήχας και το γλου-γλου της γαργάρας της μου έσχιζε την καρδιά και την ακοήν, και η μυρωδιά της αρρωστοκάμεράς μου έφερνε ζάλη. Η ανικανότης μου να την βλέπω να υποφέρει με ανάγκαζε να μένω έξω από το σπίτι από το πρωί έως το βράδυ και καμιά φορά από το βράδυ έως το πρωί. Αυτή η αρρώστια της γυναίκας μου μ' έκαμε να εξοδέψω πάρα πολλά χρήματα εις αμάξια, θέατρα, γεύματα εις την Μεγάλην Βρετανίαν και εκδρομάς με φίλους μου εις την Κηφισσιάν και την Πεντέλην. Το μεγαλύτερο όμως έξοδο ήτο ότι τας ημέρας που η γυναίκα μου δεν εφείνετο διόλου καλά, η ανησυχία και η λύπη μου ήτον τόσο μεγάλη, ώστε αναγκάσθηκα να πάρω διά παρηγορήτραν μίαν Γαλλίδα του Φαλήρου. Περιττόν είναι να προσθέσω ότι η ευγένεια της ψυχής και των τρόπων μου μ' εμπόδισαν να είπω τίποτε δι' αυτά τα έξοδα εις την γυναίκα μου, όταν έγινε καλά.

Εναντίον της δεν έχω κανένα σπουδαίο παράπονο. Προσπαθεί εις όλα να μ' ευχαριστήση και ποτέ δεν ερωτά ούτε που ήμουν ούτε τι κάμνω. Είναι φρόνιμη, ήσυχη νοικοκυρά και με κάμνει να καλοπερνώ χωρίς να εξοδεύη πολλά. Το σπίτι λάμπει, ποτέ δεν έλειψε κουμπί από τα πουκάμισά μου και είμαι πάντοτε βέβαιος να εύρω εις το τραπέζι το φαγί που μ' αρέσει. Εκατάφερε μάλιστα να μαγειρεύει και τον αστακόν με μία αμερικάνικη σάλτσα που ημπορεί τώρα να τον τρώγω χωρίς να μου πειράζει το στομάχι. Αυτά είναι βέβαια μεγάλα προτερήματα. Ένα μόνον της λείπει, η ευαισθησία. Αυτό το εκατάλαβα όταν ήλθεν η σειρά μου ν' αρρωστήσω!

Ενώ εγώ εις την ιδικήν της αρρώστιαν δεν ημπορούσα να την βλέπω να υποφέρει και αναγκαζόμουν να φεύγω και να ζητώ παρηγορίαν εις το ξεφάντωμα, αυτή ούτε στιγμήν δεν έλειπεν από κοντά μου. Αγρύπνησε δέκα νύχτες εις το προσκέφαλό μου. Ήθελεν η ίδια να μου δίνη τα γιατρικά, να μ' αλλάζη και να με μεταγουρίζη, χωρίς να με συνερίζεται διά τον κακόν μου τρόπο, χωρίς να σιχαίνεται τα καταπλάσματα ούτε να ενοχλήται από τη αρρωστομυρωδιάν του δωματίου. Αυτό μ' έκαμεν να υποπτευθώ, ότι η γυναίκα μου δεν έχει ούτε καλήν όσφρησιν ούτε μεγάλην ευαισθησίαν. Πως τω όντι θα ημπορούσε, αν ήτο ευαίσθητη, να με βλέπη να υποφέρω, να βασανίζωμαι, να με καίουν οι συνασπισμοί και να με δαγκάνουν αι βδέλλαι; Κατάντησα να πιστεύω πως έχουν κάποιον δίκαιον όσοι θεωρούν την υπερβολικήν τρυφερότητα των γυναικών ως πρόληψιν και παραμύθι. Άδικον όμως θα ήτο και ν' απαιτήσω από τους άλλους την ιδική μου έκτακτον και μοναδική

ευαισθησία...